

den, at vi har Valget mellem enten at stemme for de Lovforslag, som Folketingets Flertal vedtager og sender herover, eller maaske bidrage til, at de strander eller bliver udskudt til Behandling i følgende Rigsdagssamlinger. Det er ogsaa Stillingen med Hensyn til dette Lovforslag, at vi har Valget mellem at stemme for det, som det er, eller ved at faa det gjort til Genstand for Udvalgsbehandling maaske at forvolde, at det ikke gennemføres, og under de Forhold foretrækker vi at stemme for Lovforslaget, som det foreligger, fremfor maaske at bidrage til, at det udskydes paa ubestemt Tid.

Jeg maa imidlertid sige, at efter min Opfattelse har man i høj Grad Ret i at betegne det som et beskedent Forslag. Det Beløb paa 1 Mill. Kr., som her er Tale om at stille til Raadighed til Laan paa indtil 1 500 Kr., vil kun slaa til til et mindre Antal af Laanere. Jeg tvivler ikke om, at Beløbet nok vil blive anvendt. Der vil nok melde sig saa mange Ansøgere til Laan, og der vil ogsaa nok være saa mange velvillige Kommunalbestyrelser, at Beløbet bliver anvendt, men det, man saa risikerer, er, at Kommunalbestyrelserne vil være tilbøjelige til at foretrække de bedst stillede Ansøgere og skyde de daarligst stillede ud. I det hele taget er vore Sogneraad jo mærkværdigt konservative i deres Sammensætning endnu, trods det, at de — skønt med visse Begrænsninger — vælges ved den almindelige Valgret. Jeg frygter for, at denne Konservatisme ogsaa vil give sig Udslag, naar man skal tage Stilling overfor Ansøgninger om Grundforbedringslaan. Jeg beklager, at der ikke i Regeringen eller i Regeringspartiet er den samme Interesse for denne Sag, som der i sin Tid var i Landbokommissionen, der, som man antagelig ved, stillede Forslag af langt mere vidtgaaende Karakter, et Forslag, der tog Sigte paa en langt større Virksomhed paa dette Omraade. Nu bliver det, som sagt, kun de enkelte, der bliver Tale om. Nogen stor Betydning vil denne Sag ikke faa, og den vil intet som helst faa at betyde i Retning af, at Folk, der er vanskeligt stillede paa dette Omraade, i al Almindelighed kan vente Støtte fra Statens Side til at faa deres Ejendomme forbedret. Jeg beklager det, beklager det bl. a., fordi jeg — jeg tror i Modsætning til den højtærede Landbrugsminister og dem, der taler paa hans Partis Vegne — har haft Lejlighed til at se Forholdene, se Verden i det hele taget, om jeg saa maa sige, fra neden opad, hvorimod de — det synes jeg undertiden

at have forstaaet — mere har set den fra oven nedad. Jeg har set de Vanskeligheder, som de mange smaa Landbrugshjem her i Landet har haft at kæmpe med. Jeg har set de Vanskeligheder, som det store Flertal af de 9 000—10 000 Statshusmænd, vi nu har, har haft at overvinde, og det er min Opfattelse, at netop fordi der for disse Tusinder af smaa Landbrugere har været saa store Vanskeligheder at overvinde, er der gaaet adskilligt tabt, som vilde være blevet bevaret, dersom man havde stillet de Folk lidt gunstigere, dersom vi havde været mere villige fra Statens Side til at give de Folk den Hjælp, som de virkelig har Brug for.

Det Lovforslag, der her foreligger, betyder ikke noget synderligt i Retning af at hjælpe. Det betegner dog lidt i den Retning. Det er — for at udtrykke det saa beskedent, som det maaske passer for Tilfældet — i hvert Fald bedre end slet ingenting, og derfor anbefaler jeg, at vi stemmer for det ogsaa her i Landstinget.

Døcker: Jeg kan give den højtærede Landbrugsminister fuldstændig Ret i, at det normale Forhold maa være dette, at det er Landbrugene selv, der betaler deres Grundforbedringer. Det er det almindelige, og det bør det ogsaa være. Noget andet er, at der naturligvis gives Landbrugere, som er saa uheldigt stillede i pekuniær Henseende, at de ikke formaar ved Venners Bistand at skaffe Midler til saadanne ret paakrævede Grundforbedringer, der vil sætte deres Ejendomme i en betydelig bedre Stand, saa at de bliver mere indtægtgivende. Derfor kan jeg slutte mig til det Forsøg, der her gøres for at komme saadanne uheldigt stillede Landbrugere til Hjælp og give dem en Haandsrækning. Jeg betragter det, som sagt, som en Forsøgslov og tror, at den Form, som Lovforslaget har faaet, er meget god og formaalstjenlig. Det er jo nødvendigt, naar Staten skal give Laan til Folk, der ikke kan yde nogen som helst Sikkerhed og ikke kan skaffe sig Laan paa anden Maade, at der tages Forholdsregler, saaledes at Staten ikke skal risikere alt for meget, og det er da en naturlig Maade, det her er foreslaet ordnet paa, at Kommunerne er de tilsynsførende, de anbefalende, og at de garanterer for Halvdelen af Laanene. Jeg nærer ganske naturlig ikke den Frygt for en for konservativ Sammensætning af Sogneraadene, som den sidste ærede Taler lod komme frem. Jeg tror, at det vil være til største Held og